

Ob stoletnici rojstva Franceta Miheliča (1907–1998)

V letu 2007 je minilo 100 let od rojstva velikega slovenskega slikarja, risarja in grafika Franceta Miheliča. Umetnika, ki je odločilno zaznamoval slovensko moderno umetnost s svojo neponovljivo slikarsko držo in trdnim umetniškim značajem. Zaznamoval pa je tudi rojstno Škofjo Loko in ona je zaznamovala njega. V tolikšni meri, da je temu mestu še v času svojega življenja, v spomin na rojstne Virmaše in zgodnja otroška leta, ki jih je preživel v teh krajih, zaupal in podaril v trajno last pomemben del svojega ustvarjalnega opusa. Tako imamo, prav po zaslugi umetnikove naklonjenosti Škofji Loki, v tem mestu zbirko slikarjevih kapitalnih del, neprecenljive vrednosti. Ko je Mihelič leta 1994 svoja dela predal novemu domovanju, eni izmed pomembnejših srednjeveških arhitekturnih spomenikov Škofje Loke, Kašči, se verjetno še ni zavedal, kako velikega nacionalnega pomena bo postala njegova zbirka. Takrat so Kaščo tudi preuredili v ta namen in v prvem in drugem nadstropju, pod strokovnim očesom umetnostnega zgodovinarja Lojzeta Gostiše, uredili Galerijo Franceta Miheliča. V nadaljnje upravljanje in strokovno skrb jo je dobil Loški muzej. Slikarjeva donacija 59 umetniških del je danes ena najdragocenejših kulturnih znamenitosti Škofje Loke.

France Mihelič, Dafne in kurent II, 1978, akril. (foto: arhiv LM)

Ob stoletnici rojstva slikarja Franceta Miheliča je Loški muzej 25. aprila 2007 pripravil kulturni večer z naslovom "Spomin na očeta". Na sliki: Jana Mlakar, umetnikova hči Alenka Puhar in umetnostni zgodovinar dr. Milček Komel. (foto: arhiv Loškega muzeja Škofja Loka)

sam mnenja, da najboljša dela vedno nastanejo šele z neko časovno distanco od posameznega dogodka, izkušnje in misli, ki spodbudijo določeno umetnikovo delo. Razstavljena dela dokazujejo, da Mihelič, sicer eden glavnih predstavnikov partizanske umetnosti, danes še vedno velja tudi za najbolj izrazitega in izvirnega slovenskega mojstra fantastike. Slikarstvo je študiral na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu (1927-1931), kjer je nanj močno vplivala zagrebška skupina Zemlja. Leta 1945 je med prvimi postal redni profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je poučeval vse do upokojitve leta 1970. V razstavljenih delih nam njegov svet fantastike preko samosvoje avtorjeve ikonografije pripoveduje zgodbe, polne sanjskih prividov, metamorfoz, pa tudi melanholije, prežete z bivanjskimi vprašanji o rojstvu in smrti, minevanju. Srečamo se lahko z nekaterimi njegovimi najbolj prepoznavnimi motivi kurentov, muzikantov pa tudi mitološkimi prizori, kot je npr. Apolon in Dafne, ki jih je vedno rad strastno preigral. Ekspresivne podobe med drugim izvirajo tudi iz slikarjevih spominov na otroštvo, na rojstne Virmaše, kjer se je kot otrok hodil igrat v bližnje crngrobske gozdove in občudoval fantastičen svet narave. Mnoge podobe izvirajo tudi iz kasnejšega Miheličevega življenja na Ptuju, kjer je poučeval in se tudi prvič srečal s kurentom. Postaj v njegovem življenju je bilo še kar nekaj in tako tudi podob, povezanih z njimi; vse skupaj pa odlikuje naravnost virtuozna risba, skozi katero se nam razkriva tudi avtorjev čut za izvirno grotesko in karikaturo, ki pogosto namiguje na družbeno-kritični značaj slikarjevih del.

Čeprav Franceta Miheliča večina pozna, je zagotovo še mnogo tistih, ki zanj ne vedo, prihajajo tudi nove generacije, ki se z njegovo umetnostjo še niso srečale. In prav zato je več kot nujno vedno znova opozarjati na takšne kulturne bisere, ki jih imamo v svoji neposredni bližini. Tudi tiste, ki so se z Miheličevimi deli že srečali, pa so morda nanje potem pozabili. Slovensko umetniško dediščino je treba negovati, tudi z zavedanjem in vedno novim vračanjem k njej, kajti vsakič nam lahko ponudi nova doživetja.

Naj bo morda zato prav stoletnica rojstva Franceta Miheliča izziv in vabilo k (ponovnemu) odkrivanju slikarjeve umetnosti.